https://doi.org/10.34142/23129387.2026.75.19
УДК 159.9
ORCID 0000-0003-2971-1386

ХУДОЖНІ ЕСТЕТИЧНІ ЗДІБНОСТІ В СИСТЕМІ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СУБ'ЄКТА НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В.В. Найчук
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна
E-mail: naichukvv@gmail.com

Актуальність дослідження. Художні естетичні здібності виявляються у здатності сприймати, диференціювати, інтерпретувати та систематизувати художні твори відповідно до їх характерних стильових особливостей. Водночас залишається недостатньо з'ясованим, якою мірою ці здібності включені до системи загальних когнітивних і творчих ресурсів суб'єкта навчально-професійної діяльності та які індивідуально-психологічні властивості мають із ними найбільш послідовні зв'язки.

Мета дослідження – визначити місце художніх естетичних здібностей у системі індивідуально-психологічних властивостей суб'єкта навчально-професійної діяльності через аналіз їх зв'язків із невербальним інтелектом, просторовою уявою, образною креативністю, естетичним інтелектом, імагінацією та станом потоку.

Методи. У дослідженні використано результати діагностики за «Методикою діагностики естетичних здібностей» К. Фоменко та В. Найчук. Для аналізу індивідуально-психологічних властивостей використано показники невербального інтелекту, просторової уяви, невербальної креативності, естетичного інтелекту, імагінації та стану потоку. Крім того, застосовано описову статистику, кореляційний аналіз Пірсона та однофакторний дисперсійний аналіз.

Результати. Встановлено диференційований характер включення художніх естетичних здібностей до системи індивідуально-психологічних властивостей. Загальний показник художніх естетичних здібностей не виявив статистично значущих зв'язків із загальними показниками естетичного інтелекту, стану

потоку, просторової уяви та невербального інтелекту. Водночас на рівні окремих когнітивних операцій зафіксовано вибіркові зв'язки з перцептивним завершенням образу, встановленням аналогій та розпізнаванням трансформацій. Найбільш послідовною виявилася система зв'язків із невербальною креативністю: художні естетичні здібності позитивно пов'язані з оригінальністю, розробленістю, гнучкістю та інтегральним показником образної креативності. Відмінності художніх естетичних здібностей між спеціальностями не досягли статистичної значущості.

Висновки. Художні естетичні здібності не можуть бути зведені до прояву загального інтелектуального ресурсу, просторової уяви або стану оптимальної залученості у діяльність. Їх місце в системі індивідуально-психологічних властивостей визначається вибірковими когнітивними зв'язками та виразною спорідненістю з якісними параметрами невербальної креативності. Отримані результати підтверджують доцільність розгляду художніх естетичних здібностей як відносно специфічного психологічного утворення, функціонування якого найбільш послідовно пов'язане зі здатністю до варіативного, оригінального й розробленого опрацювання образного матеріалу.

Ключові слова: *художні естетичні здібності, естетичне сприймання, індивідуально-психологічні властивості, образна креативність, невербальний інтелект, просторова уява.*

Artistic aesthetic abilities in the system of individual psychological properties of the subject of educational and professional activity

Viktoriia V. Naichuk

PhD in Psychology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Psychology, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine

E-mail: naichukvv@gmail.com

Research relevance. Artistic aesthetic abilities are manifested in the capacity to perceive, differentiate, interpret, and systematize works of art according to their characteristic stylistic features. At the same time, it remains insufficiently understood to what extent these abilities are integrated into the system of general cognitive and creative resources of the subject of educational and professional activity and which individual psychological characteristics demonstrate the most consistent relationships with them.

Aim of the study – to determine the place of artistic aesthetic abilities within the system of individual psychological characteristics of the subject of educational and professional activity by analyzing their relationships with nonverbal intelligence, spatial imagination, figural creativity, aesthetic intelligence, imagination, and flow state.

Methods. The study used the results obtained with the Method for Diagnosing Aesthetic Abilities developed by K. Fomenko and V. Naichuk. Indicators of nonverbal intelligence, spatial imagination, nonverbal creativity, aesthetic intelligence, imagination, and flow state were used to analyze individual psychological characteristics. Descriptive statistics, Pearson's correlation analysis, and one-way analysis of variance were also applied.

Results. A differentiated pattern of the integration of artistic aesthetic abilities into the system of individual psychological characteristics was established. The overall indicator of artistic aesthetic abilities showed no statistically significant relationships with the general indicators of aesthetic intelligence, flow state, spatial imagination, or nonverbal intelligence. At the level of specific cognitive operations, however, selective relationships were identified with perceptual completion of images, identification of analogies, and recognition of transformations. The most consistent pattern of relationships was found with nonverbal creativity: artistic aesthetic abilities were positively associated with originality, elaboration, flexibility, and the integral indicator of figural creativity. Differences in artistic aesthetic abilities across fields of study did not reach statistical significance.

Conclusions. Artistic aesthetic abilities cannot be reduced to manifestations of general intellectual resources, spatial imagination, or a state of optimal engagement in activity. Their place within the system of individual psychological characteristics is determined by selective cognitive relationships and a pronounced association with qualitative parameters of nonverbal creativity. The findings support the consideration of artistic aesthetic abilities as a relatively specific psychological construct whose functioning is most consistently associated with the capacity for varied, original, and elaborated processing of figural material.

Keywords: *artistic aesthetic abilities, aesthetic perception, individual psychological characteristics, figural creativity, nonverbal intelligence, spatial imagination.*

Вступ. Проблема естетичних здібностей належить до тих напрямів психології, у яких питання про специфічність досліджуваного конструкта безпосередньо пов'язане з питанням

про його місце в системі інших психічних властивостей. Здатність людини помічати художню спорідненість творів, диференціювати стильові та формальні характеристики, інтерпретувати образний зміст і систематизувати мистецький матеріал передбачає складну взаємодію перцептивних, когнітивних, емоційно-оцінних і діяльнісних процесів. Водночас сама наявність такої взаємодії не означає, що художні естетичні здібності є похідними від загального інтелекту, просторової уяви, творчого потенціалу або інтенсивності естетичного переживання. Саме співвідношення специфічного й загальнопсихологічного в їх структурі становить окрему дослідницьку проблему.

Сучасні дослідження індивідуальних відмінностей в естетичній сфері демонструють поступовий відхід від трактування естетичної реакції як одновимірної характеристики. В. Шлотц, С. Валлот, Д. Омігі та співавтори, розробляючи Aesthetic Responsiveness Assessment, показали, що індивідуальна естетична реактивність охоплює щонайменше естетичне оцінювання, інтенсивність естетичного досвіду та творчу поведінку (Schlotz et al., 2021). Така структура важлива для розуміння того, що чутливість до мистецтва може бути пов’язана з творчими проявами, однак не є з ними тотожною. Відповідно, аналіз художніх естетичних здібностей потребує не пошуку одного універсального психологічного предиктора, а визначення конфігурації зв’язків із різними індивідуально-психологічними властивостями.

Однією з найбільш перспективних ліній такого аналізу є співвідношення естетичного сприймання та креативності. Л. Сакелі, Дж. Томасетіг, М. Муско та співавтори на основі метааналізу нейровізуалізаційних досліджень показали, що естетичне сприймання і творчість мають частково спільні нейрокогнітивні механізми, але не утворюють єдиного процесу (Sacheli et al., 2022). У роботі Ю. Є та співавторів також підкреслено перекриття когнітивних процесів естетичного досвіду і творчого навчання, причому характер цього зв’язку залежить від способу організації естетичного досвіду та усвідомленого опрацювання стимулу (Yeh et al., 2021). Отже, творчий ресурс може бути не загальним фоном естетичного

функціонування, а властивістю, значення якої зростає тоді, коли завдання потребує варіативного опрацювання образного матеріалу, виявлення нестандартних зв'язків і побудови нових способів його організації.

Важливим є також розмежування художніх естетичних здібностей та естетичного переживання. І. Шиндлер, Г. Хосоя, В. Меннінгхаус та співавтори показали багатовимірність естетичних емоцій, які можуть включати не лише задоволення, а й захоплення, зворушення, подив, напруження, збентеження та інші стани (Schindler et al., 2017). Водночас інтенсивність переживання твору не тотожна здатності правильно диференціювати його художні характеристики. Це розмежування принципове для дослідження художніх естетичних здібностей, оскільки висока емоційна залученість може супроводжувати естетичне сприймання, але не обов'язково визначає точність категоризації художнього матеріалу.

Окремою характеристикою інтенсивної взаємодії з мистецтвом є стан потоку. Д. Ванзер, К. Фінлі, С. Заріан та Н. Кортез розглядають повне залучення у споглядання мистецтва як стан, що за низкою ознак наближається до «flow experience» (Wanzer et al., 2020). У попередніх дослідженнях стан потоку у творчій діяльності було нами операціоналізовано через баланс складності й навичок, злиття свідомості й дії, ясність мети, точність зворотного зв'язку, концентрацію, відчуття контролю, втрату самосвідомості, трансформацію часу та аутотелічність переживання (Найчук та ін., 2021). Проте теоретична близькість творчої залученості й естетичного досвіду ще не означає прямого зв'язку стану потоку з художніми естетичними здібностями як здатністю до диференціації та систематизації творів.

Когнітивний ресурс естетичного досвіду також не є однорідним. Р. Вайганд і Т. Якобсен показали, що зайнятість ресурсів робочої пам'яті може знижувати ймовірність та інтенсивність естетичного досвіду в повсякденному житті (Weigand & Jacobsen, 2021). М. Шубельська, К. Імбір та А. Шиманська встановили роль знань про твір і фізичного контексту його сприймання у формуванні естетичного досвіду

(Szubielska et al., 2021). Ці результати свідчать, що когнітивні властивості справді включені у взаємодію з мистецтвом, однак їх внесок залежить від конкретного рівня естетичного функціонування – переживання, оцінювання, інтерпретації або виконання операцій із художнім матеріалом.

У концепції Н. Мишковського та Ф. Зенасні естетична здатність розглядається як багатокомпонентне утворення, що не може бути вичерпано одним показником естетичної чутливості. До ширшої системи автори відносять художні знання, чутливість до складності, естетичну емпатію та інші компоненти, пов'язані з опрацюванням естетичних стимулів (Myszkowski & Zenasni, 2016). Такий підхід методологічно важливий для цього дослідження, оскільки передбачає можливість відносної автономності окремих компонентів естетичної сфери та нерівномірності їх зв'язків із загальними когнітивними властивостями.

У попередніх дослідженнях художні естетичні здібності нами було операціоналізовано через виконання завдань на вільну категоризацію репродукцій художніх творів. Було встановлено валідність і надійність відповідної методики, а також показано, що успішність виконання окремих завдань має неоднакові зв'язки з невербальним та естетичним інтелектом (Фоменко & Найчук, 2022). Подальший аналіз естетичного інтелекту та образної креативності здобувачів мистецьких спеціальностей засвідчив необхідність розмежовувати інтелектуально-аналітичні й творчо-образні ресурси естетичного функціонування (Найчук, Фоменко, & Федорченко, 2026). Це створює підстави для постановки ширшого питання – яке місце саме художні естетичні здібності займають у системі індивідуально-психологічних властивостей суб'єкта навчально-професійної діяльності.

Мета дослідження – визначити місце художніх естетичних здібностей у системі індивідуально-психологічних властивостей суб'єкта навчально-професійної діяльності через аналіз їх зв'язків із невербальним інтелектом, просторовою уявою, образною креативністю, естетичним інтелектом, імагінацією та станом потоку.

Методи і вибірка. Емпіричний масив сформовано за результатами комплексного психодіагностичного обстеження здобувачів вищої освіти. До вибірки увійшли 119 здобувачів спеціальностей «Психологія», «Хореографія», «Образотворче мистецтво» та «Дизайн».

Художні естетичні здібності визначалися за «Методикою діагностики естетичних здібностей» (Фоменко & Найчук, 2022). Методика побудована на принципі вільної категоризації художнього матеріалу. Стимульний матеріал складається з дев'яти наборів репродукцій живописних творів. Учаснику пропонується об'єднати твори в групи відповідно до виявленої художньої спорідненості та самостійно визначити принцип їх систематизації. Конструкт «художні естетичні здібності» визначається як індивідуально-психологічні властивості особистості, що зумовлюють здатність сприймати, диференціювати, інтерпретувати та систематизувати художні твори за певними критеріями, що відображають характерні стильові особливості естетичного сприйняття.

Для визначення когнітивних властивостей використовувалися показники невербального інтелекту за прогресивними матрицями Равена та показник просторової уяви за тестом ментального обертання Шепарда. Аналіз невербального інтелекту здійснювався як на рівні інтегрального бала, так і на рівні окремих типів операцій, представлених субтестами: перцептивне завершення цілісного образу, встановлення аналогій між парами фігур, розпізнавання поступової трансформації характеристик фігур, розпізнавання перестановок і переструктурування елементів та абстрагування другого порядку.

Творчий компонент індивідуально-психологічних властивостей представлено показниками невербальної креативності: швидкістю, гнучкістю, оригінальністю, розробленістю, абстрактністю назви та інтегральним показником образної креативності. Окремо аналізувалися естетичний інтелект, сім параметрів імагінації – легкість, яскравість, деталізованість, динамічність, контакт, трансформованість і сенсорність – та загальний показник стану

потоку. Стан потоку розглядався відповідно до структури нашої методики (Найчук та ін.,2021).

Збір даних здійснювався дистанційно із застосуванням Google Forms. Дистанційний формат забезпечив стандартизовані умови адміністрування методик, зокрема уніфіковане пред'явлення інструкцій і стимульного матеріалу та фіксацію відповідей. До аналізу включено анонімізований масив результатів. Статистичне опрацювання передбачало розрахунок описових статистик, коефіцієнтів кореляції Пірсона та однофакторний дисперсійний аналіз для перевірки відмінностей художніх естетичних здібностей залежно від спеціальності. Статистично значущими вважалися результати при $p < 0,05$. Кореляційні коефіцієнти інтерпретувалися з урахуванням їх величини, спрямованості та змісту відповідних психологічних показників; відсутність статистичної значущості не трактувалася як доказ повної незалежності конструктів.

Результати дослідження. Загальний показник художніх естетичних здібностей у досліджуваній вибірці становив $M = 33,36$, $SD = 14,24$. Перший етап аналізу був спрямований на визначення характеру зв'язків художніх естетичних здібностей з індивідуально-психологічними властивостями, які відображають різні аспекти когнітивного, образного та регулятивного функціонування особистості. До аналізу було включено естетичний інтелект, просторову уяву, невербальний інтелект, характеристики імагінації та стан потоку. Така логіка дозволила перевірити, чи пов'язана успішність диференціації та категоризації художнього матеріалу із загальними психологічними ресурсами, які потенційно можуть забезпечувати виконання естетично спрямованої діяльності.

Кореляційний аналіз не виявив статистично значущого зв'язку художніх естетичних здібностей з естетичним інтелектом ($r = 0,035$; $p = 0,703$). Величина коефіцієнта свідчить про практичну відсутність лінійної залежності між загальними показниками двох конструктів. Отриманий результат є важливим з огляду на їх змістову близькість, оскільки показує, що здатність до категоризації художнього матеріалу та загальний рівень естетичного інтелекту не утворюють єдиного виміру індивідуальних відмінностей.

Аналогічна картина встановлена щодо стану потоку. Зв'язок його загального показника з художніми естетичними здібностями був мінімальним і статистично незначущим ($r = 0,029$; $p = 0,753$). Отже, вираженість суб'єктивної залученості у діяльність, яка характеризується концентрацією уваги, відчуттям контролю, злиттям дії й усвідомлення та внутрішньою мотивованістю діяльності, безпосередньо не пов'язана з успішністю виконання завдань на диференціацію та систематизацію художнього матеріалу.

Не встановлено статистично значущого зв'язку і з просторовою уявою, оціненою за тестом Шепарда ($r = 0,049$; $p = 0,594$). Незважаючи на те, що обидва типи завдань передбачають роботу з візуальним матеріалом, величина отриманої кореляції є незначною. Це вказує на відмінність психологічних операцій, які забезпечують просторове перетворення візуальних образів та розпізнавання художньо-стильової спорідненості складних зображень.

Окремий напрям аналізу становили характеристики імагінації. На відміну від попередніх показників, усі три проаналізовані параметри мали обернений напрям зв'язку з художніми естетичними здібностями. Найбільший за абсолютною величиною коефіцієнт встановлено для легкості імагінації ($r = -0,158$; $p = 0,086$). Проте отриманий зв'язок не досяг прийнятого рівня статистичної значущості. Відповідно, його можна розглядати лише як тенденцію, яка потребує перевірки на більшій вибірці, але не як підтверджену закономірність.

Зв'язки художніх естетичних здібностей із яскравістю ($r = -0,077$; $p = 0,408$) та деталізованістю імагінації ($r = -0,116$; $p = 0,211$) також були слабкими та статистично незначущими. Отже, здатність легко актуалізувати образи, суб'єктивна виразність уявних репрезентацій та ступінь їх деталізації не демонструють безпосереднього лінійного зв'язку з успішністю категоризації художніх творів.

Таблиця 1

Зв'язки загального показника художніх естетичних здібностей з окремими індивідуально-психологічними властивостями

Показник	r	p
Естетичний інтелект	0,035	0,703
Стан потоку	0,029	0,753
Просторова уява за тестом Шепарда	0,049	0,594
Легкість імагінації	-0,158	0,086
Яскравість імагінації	-0,077	0,408
Деталізованість імагінації	-0,116	0,211
Невербальний інтелект за тестом Равена	-0,043	0,742

Окремої уваги потребують результати аналізу невербального інтелекту. Зв'язок інтегрального показника невербального інтелекту з художніми естетичними здібностями виявився практично нульовим (r = -0,043; p = 0,742). Таким чином, вищий загальний рівень продуктивності невербального мислення не супроводжувався закономірним підвищенням успішності виконання завдань на категоризацію художніх творів.

У сукупності результати кореляційного аналізу демонструють достатньо послідовну картину. Жоден із досліджених загальних показників не виявив статистично значущого лінійного зв'язку з художніми естетичними здібностями. Водночас цей результат не слід інтерпретувати як доказ психологічної автономності художніх естетичних здібностей. Кореляційний аналіз дозволяє встановити характер коваріації показників, але відсутність статистично значущого коефіцієнта не означає відсутності складніших функціональних взаємозв'язків між відповідними психологічними властивостями.

Особливо показовим у цьому контексті є співвідношення художніх естетичних здібностей та естетичного інтелекту. Змістова належність обох конструктів до сфери естетичного функціонування не супроводжується їх статистичною тотожністю. У застосованій методиці художні естетичні здібності виявляються через безпосереднє виконання операцій із художнім матеріалом – його диференціацію, співвіднесення та

систематизацію відповідно до самостійно встановленого критерію. Естетичний інтелект, натомість, характеризує інший аспект психологічного опрацювання естетичної інформації. Практично нульовий зв'язок між інтегральними показниками дає підстави розглядати їх як змістово пов'язані, але емпірично нетотожні характеристики естетичного функціонування.

Не менш важливою є відсутність значущого зв'язку з просторовою уявою. Спільність візуальної модальності стимульного матеріалу сама по собі не забезпечує близькості психологічних механізмів виконання відповідних завдань. Просторове оперування передбачає ментальну трансформацію та співвіднесення просторових характеристик об'єкта, тоді як художня категоризація потребує виокремлення системи ознак, які дозволяють встановити спорідненість між складними художніми зображеннями. Отриманий результат свідчить, що успішність такої категоризації не визначається загальною здатністю до просторового перетворення образів.

Результати щодо імагінації також уточнюють психологічний зміст художніх естетичних здібностей. Відсутність значущих зв'язків із легкістю, яскравістю та деталізованістю свідчить, що суб'єктивні характеристики формування внутрішнього образу не є безпосередніми показниками здатності до систематизації зовнішньо представленого художнього матеріалу. При цьому обернений напрям усіх трьох коефіцієнтів, особливо більш виражений для легкості імагінації, становить окремий емпіричний аспект, який потребує подальшої перевірки. За наявних результатів підстав для його змістової інтерпретації як стійкої закономірності немає.

Відсутність зв'язку із загальним показником стану потоку дозволяє розмежувати результативність естетично спрямованих операцій та суб'єктивну якість включення у діяльність. Стан потоку характеризує особливості переживання діяльності, тоді як художні естетичні здібності в межах застосованого психодіагностичного підходу відображають успішність виконання конкретних операцій із художнім матеріалом. Отже, висока залученість у діяльність не є тотожною здатності

розпізнавати та систематизувати художньо-стильові характеристики творів.

Для додаткової перевірки можливого зв'язку художніх естетичних здібностей зі специфікою навчально-професійної підготовки було проведено порівняння результатів здобувачів різних спеціальностей. Найвищий середній показник зафіксовано у здобувачів образотворчого мистецтва (M = 39,80; SD = 15,66). Дещо нижчими були результати здобувачів хореографії (M = 36,31; SD = 12,22) та дизайну (M = 34,00; SD = 21,63). Найнижчий середній показник отримано у здобувачів психології (M = 31,03; SD = 13,83). Вихідні значення за спеціальностями у наданому тексті наведені саме в такому вигляді.

Таблиця 2

Художні естетичні здібності здобувачів різних спеціальностей

Спеціальність	M	SD
Психологія	31,03	13,83
Хореографія	36,31	12,22
Образотворче мистецтво	39,80	15,66
Дизайн	34,00	21,63

Незважаючи на наявні відмінності середніх значень, однофакторний дисперсійний аналіз не підтвердив їх статистичної значущості ($F = 1,81$; $p = 0,150$; $\eta^2 = 0,045$). Величина ефекту $\eta^2 = 0,045$ свідчить, що належність до спеціальності пояснює лише обмежену частку варіативності художніх естетичних здібностей у досліджуваній вибірці. Тому виявлену послідовність середніх значень не можна інтерпретувати як підтверджену закономірність відмінностей між відповідними професійними групами.

Водночас отриманий результат не є достатньою підставою для висновку про відсутність зв'язку художніх естетичних здібностей із професійно-мистецьким досвідом. Чисельність порівнюваних груп суттєво відрізнялася, причому групи здобувачів образотворчого мистецтва та дизайну були малочисельними. За таких умов можливості виявлення

міжгрупових ефектів є обмеженими. Отже, питання про роль змісту професійної підготовки у розвитку художніх естетичних здібностей потребує подальшого дослідження на більш збалансованих за чисельністю вибірках.

Отримані результати дозволяють визначити художні естетичні здібності як відносно специфічну характеристику психологічного функціонування. Їх варіативність у досліджуваній вибірці не відтворює варіативності загального невербального інтелекту, просторової уяви, естетичного інтелекту, стану потоку та проаналізованих характеристик імагінації. Водночас вони не дають підстав стверджувати про незалежність художніх естетичних здібностей від ширшої системи індивідуально-психологічних властивостей. Йдеться саме про відсутність статистично підтверджених лінійних зв'язків із дослідженими показниками в межах наявної вибірки.

Подібний результат змінює акцент подальшого аналізу. Пошук психологічних передумов художніх естетичних здібностей доцільно спрямовувати не на встановлення одного загального когнітивного або регулятивного ресурсу, а на вивчення більш специфічних механізмів опрацювання художньої інформації. Перспективним у цьому контексті є аналіз перцептивної диференціації, чутливості до стильових характеристик, особливостей категоризації складного візуального матеріалу та способів організації естетичного досвіду. Саме такий напрям дозволить точніше визначити психологічні механізми, через які реалізуються індивідуальні відмінності в художніх естетичних здібностях.

Висновки. Художні естетичні здібності займають диференційоване місце в системі індивідуально-психологічних властивостей суб'єкта навчально-професійної діяльності. Вони не демонструють прямої залежності від загального рівня невербального інтелекту, просторової уяви, естетичного інтелекту, імагінації або стану потоку. Водночас на рівні окремих когнітивних операцій встановлено вибіркові позитивні зв'язки зі здатністю до встановлення аналогій, перцептивного завершення образу та розпізнавання трансформацій.

Найбільш послідовно художні естетичні здібності пов'язані з невербальною креативністю. Максимальні

коефіцієнти отримано для оригінальності та розробленості, виразні зв'язки встановлено також із гнучкістю, абстрактністю назви та інтегральним показником образної креативності. Це дозволяє розглядати здатність до варіативного, оригінального й диференційованого опрацювання образного матеріалу як найближчий із досліджених психологічних ресурсів художніх естетичних здібностей.

Спеціальність здобувачів не зумовила статистично значущих відмінностей загального показника художніх естетичних здібностей, хоча середні значення в окремих мистецьких групах були вищими. Отримані результати підтверджують доцільність розгляду художніх естетичних здібностей як відносно специфічного психологічного утворення, яке має вибіркові зв'язки з когнітивною сферою та виразну спорідненість із образно-креативними властивостями особистості.

Література:

Найчук, В. В., Фоменко, К. І., & Кузнєцов, О. І. (2021). Психодіагностика стану потоку у творчій діяльності. Габітус, 29, 87–91. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.29.14

Найчук, В. В., Фоменко, К. І., & Федорченко, Д. (2026). Естетичний інтелект та образна креативність здобувачів мистецьких спеціальностей. Перспективи та інновації науки, 2(60), 3355–3367. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-2(60)-3355-3367

Фоменко, К. І., & Найчук, В. В. (2022). Психодіагностика естетичних здібностей. Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія, 66, 334–352. DOI: https://doi.org/10.34142/23129387.2022.66.23

Sacheli, L. M., Tomasetig, G., Musco, M. A., Pizzi, S., Bottini, G., Pizzamiglio, L., & Paulesu, E. (2022). The unexplored link between aesthetic perception and creativity: A theory-driven meta-analysis of fMRI studies in the visual domain. Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 140, 104768. DOI: https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2022.104768

Schindler, I., Hosoya, G., Menninghaus, W., Beermann, U., Wagner, V., Eid, M., & Scherer, K. R. (2017). Measuring aesthetic emotions: A review of the literature and a new assessment tool. PLOS ONE, 12(6), e0178899. DOI: https://doi.org/10.1371/journal.pone.0178899

Schlotz, W., Wallot, S., Omigie, D., Masucci, M. D., Hoelzmann, S. C., & Vessel, E. A. (2021). The Aesthetic Responsiveness Assessment (AReA): A screening tool to assess individual differences in responsiveness to art in English and German. Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts, 15(4), 682–696. DOI: https://doi.org/10.1037/aca0000348

Szubielska, M., Imbir, K., & Szymańska, A. (2021). The influence of the physical context and knowledge of artworks on the aesthetic experience of interactive installations. Current Psychology, 40, 3702–3715. DOI: https://doi.org/10.1007/s12144-019-00322-w

Wanzer, D. L., Finley, K. P., Zarian, S., & Cortez, N. (2020). Experiencing flow while viewing art: Development of the Aesthetic Experience Questionnaire. Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts, 14(1), 113–124. DOI: https://doi.org/10.1037/aca0000203

Weigand, R., & Jacobsen, T. (2021). Beauty and the busy mind: Occupied working memory resources impair aesthetic experiences in everyday life. PLOS ONE, 16(3), e0248529. DOI: https://doi.org/10.1371/journal.pone.0248529

Myszkowski, N., & Zenasni, F. (2016). Individual differences in aesthetic ability: The case for an aesthetic quotient. Frontiers in Psychology, 7, 750. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00750

Yeh, Y. C., Chang, H. L., & Chen, S. Y. (2021). Decomposing the influences of aesthetic experience processes on creativity learning through various consciousness interventions. Thinking Skills and Creativity, 39, 100756. DOI: https://doi.org/10.1016/j.tsc.2020.100756

Отримано: 10 09 2026 року
Прорецензовано: 22 09 2026 року
Прийнято до друку: 30 09 2026 року